

МАТВЕСВА Н. В.

ст. викладач
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

ПЕРВУХІН П. К.

магістрант
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

У статті наведено поняття фінансових ресурсів і визначені загальні підходи до формування й управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. Запропоновано формування інформаційної бази та прийняття рішень відносно фінансових ресурсів підприємства за трьома рівнями. Охарактеризовано етапи аналізу формування і використання фінансових ресурсів підприємства. Досліджено напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління, використання, підприємство.

МАТВЕЕВА Н. В.

ст. преподаватель
ЧВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

ПЕРВУХИН П. К.

магистрант
ЧВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье приведены понятия финансовых ресурсов и определены общие подходы к формированию и управления эффективным использованием финансовых ресурсов предприятия. Предложено формирование информационной базы и принятие решений относительно финансовых ресурсов предприятия по трем уровням. Охарактеризованы этапы анализа формирования и использования финансовых ресурсов предприятия. Исследованы направления повышения эффективности использования финансовых ресурсов предприятий.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, управления, использования, предприятие.

MATVEEVA N. V.

senior lecturer
Private Higher Educational Institution «Khmelnitsky Economical University»

PERVUKHIN P. K.

master's degree student
Private Higher Educational Institution "Khmelnitsky Economical University"

AREAS FOR INCREASING EFFICIENCY OF THE USE OF FINANCIAL RESOURCES AT THE ENTERPRISES

The concept of financial resources is proposed and defining common approaches for creating and managing effective use of financial resources are determined in the article. Forming the information base and making decisions regarding financial resources of the enterprise by three levels is proposed. The stages of analysis of formation and use of financial resources of the enterprise have been characterized. Areas for increasing efficiency of the use of financial resources at the enterprises have been studied.

Key words: financial resources, management, use, enterprise.

nata.matveieva@mail.ru

Постановка проблеми. В умовах становлення та розвитку ринкових відносин в Україні спостерігається нестача фінансових ресурсів у багатьох суб'єктів господарювання.

Це обумовлено рядом обставин. По-перше, втратою підприємствами власних фінансових ресурсів унаслідок збиткової їх роботи та інфляції. По-друге, недосконалістю системи оподаткування підприємств, що супроводжується іммобілізацією їх фінансових ресурсів. По-третє, високою вартістю залучення позикових коштів. Нестача фінансових ресурсів негативно впливає на виробничо-господарську діяльність підприємств, спричиняє виникнення та зростання заборгованостей перед суб'єктами господарювання, по оплаті праці та сплаті податків. При цьому зменшуються можливості фінансування подальшого розвитку підприємств, скорочуються надходження до бюджету. Саме тому постає питання щодо створення ефективної системи управління фінансовими ресурсами для забезпечення безперерйного процесу виробництва та реалізації продукції на підприємствах України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині суттєві пропозиції методичного та практичного характеру з проблем формування й ефективного використання підприємствами фінансових ресурсів досліджують такі відомі вчені, як В. М. Опарін [3], А. М. Поддєрьогін [4], С. В. Мішина [2], О. Р. Романенко [6], Г. А. Стасюк [7] та ін.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд системи формування фінансових ресурсів і напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств.

Виклад основного матеріалу. В економічній сфері ще не вироблено єдиного, загальноприйнятого погляду на фінансові ресурси. Питання, пов'язані з його визначенням, досліджували і досліджують багато вчених. Отже, дослідження визначення «фінансові ресурси» наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Розкриття поняття «фінансові ресурси» різними авторами

Автор	Визначення
Опарін В. М. [3]	Фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства.
Поддєрьогін А. М. [4]	Під фінансовими ресурсами слід розуміти грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств.
Мішина С. В. [2]	Фінансові ресурси являють собою сукупність грошових коштів у фондовій, нефондовій або в матеріальній формі, що формуються у процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту з метою забезпечення розширеного відтворення й задоволення інших суспільних потреб.
Романенко О. Р. [6]	Під фінансовими ресурсами слід розуміти акумульовані грошові кошти з різних джерел, які знаходяться в господарському обігу і необхідні для покриття потреб.
Стасюк Г. А. [7]	Фінансові ресурси – джерела засобів підприємства, що спрямуються на формування його активів.

Отже, узагальнивши вищенаведені визначення, можна зробити висновок, що фінансові ресурси – це надходження, які акумулюються підприємством за рахунок власного і позикового капіталу до грошових фондів з метою забезпечення розширеного відтворення шляхом трансформації їх в інші види ресурсів.

Ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикових ресурсів. Використання позикового капіталу дозволяє суттєво розширити об'єм господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різноманітних цільових фінансових фондів та підвищити ринкову вартість підприємства.

Тому так важливо приділяти достатньо уваги заходам, які будуть спрямовані на вдосконалення формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві. Значимість проблем управління формуванням та використанням фінансових ресурсів підвищується у зв'язку з постійними змінами в податковому законодавстві України, дестабілізацією фінансового ринку і структурними змінами капіталу, які викликані змінними банківськими відсотками та курсами валют на фоні інфляції, яка не припиняється; зниженням централізованого фінансування, складністю інформаційного забезпечення, що

постійно зростає. Крім ускладнюючих макроекономічних умов, проблеми управління фінансовими ресурсами значною мірою обумовлені й існуючими підходами підприємства до їх вирішення. Вони залишаються незмінними ще з часів планово-розподільчої економіки, коли фінансове управління відіграло другорядну роль [5, с. 258].

Сьогодні потрібно врахувати й ті обставини, що на багатьох підприємствах не створені умови для ефективного функціонування фінансового механізму, управління відтворювальними процесами і ресурсною базою підприємства. Наприклад, це низький ступінь технічного забезпечення і енергозабезпечення, високий рівень зношеності основних засобів, неконкурентоспроможність продукції, зростання простроченої дебіторської і кредиторської заборгованості, відсутність грошової готівки, зниження частки централізованих джерел фінансування, порушення фінансової рівноваги і як наслідок, неплатоспроможність, висока частка збиткових підприємств, нестійке фінансове становище.

Прийняття ефективних управлінських рішень стосовно фінансових ресурсів залежить від інформаційної бази, яка ґрунтується на даних бухгалтерського обліку. Окрім цього, такі основні показники, як платоспроможність та ліквідність, безпосередньо залежать від здатності своєчасно та в необхідному обсязі генерувати фінансові ресурси.

Інформаційною базою для аналізу є фінансова звітність за період, що аналізується, зокрема баланси і звіти про фінансові результати за базовий, минулий(лі) і звітний періоди. Формування інформаційної бази та прийняття рішень відносно фінансових ресурсів підприємства доцільно здійснювати за трьома рівнями управління [17, с. 89]:

- вищого рівня (фінансовий менеджмент підприємства), де здійснюється управління за даними бухгалтерського обліку в цілому по підприємству;
- середнього рівня (бухгалтерія та аналітичний відділ підприємства), який призначений для здійснення управління окремими видами фінансових операцій на основі вирішення комплексних завдань, що відображаються в бухгалтерському обліку;
- нижчого рівня (структурні підрозділи підприємства), де здійснюється безпосереднє оперативне управління фінансовими ресурсами.

Зазначені рівні системи управління дають можливість поступово вирішувати всю сукупність завдань відносно обробки економічної інформації та її використання для прийняття управлінських рішень.

При побудові інформаційної системи в першу чергу слід враховувати завдання, що стоять перед підприємством з точки зору оптимізації його фінансових ресурсів за рівнями управлінського процесу.

Основною задачею, а також проблемою аналізу фінансових ресурсів є визначення його послідовних етапів та вибір необхідного набору даних і показників, які можна було б ефективно використовувати у відповідних підходах і методах аналізу. Успішне виконання такого завдання дозволяє отримати достовірну інформацію, дає змогу керівникам і фінансовим менеджерам обирати відповідні управлінські рішення щодо покращення фінансового стану підприємства.

Аналіз формування і використання фінансових ресурсів підприємства повинен здійснюватись у такій послідовності [17, с. 92]:

1 етап – проводиться аналіз джерел формування капіталу: оцінка структури джерел фінансових ресурсів у цілому, аналіз джерел власних коштів, аналіз джерел позикових коштів, аналіз кредиторської заборгованості;

2 етап – здійснюється аналіз активів підприємства: аналіз складу і структури загального капіталу в цілому, аналіз основного капіталу, аналіз оборотного капіталу, аналіз дебіторської заборгованості;

3 етап – аналізується ліквідність балансу підприємства, який передбачає деяку перебудову активів за ознакою ліквідності і пасивів за ознакою терміновості їх погашення. На цьому етапі головною метою є перевірка синхронності надходження і витрачання фінансових ресурсів підприємства, тобто його здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями власним майном за певний період часу;

4 етап – проводиться порівняльний аналіз фінансових показників одного підприємства з іншими або за різні звітні періоди, тобто розраховується узагальнюючий рейтинговий показник.

Кожен із запропонованих етапів є важливим під час пошуку виходу з фінансової нестабільності підприємства. Та на кожному з них необхідно проводити моніторинг сучасного становища підприємства, аналізувати діяльність конкурентів на ринку в певній галузі та приймати рішення щодо впровадження ефективної політики для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Систематизуючи наведені етапи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємствами, як стратегічного напрямку управління фінансовими ресурсами, слід оцінити їх пріоритетність при реалізації у практичній діяльності підприємств тобто запропонувати напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств:

- планування: повинна здійснюватись розробка стратегічних, поточних, оперативних планів;

- оптимізація податкової політики тобто мають застосовуватись податкові пільги;

- балансування фінансових потоків, тут формою реалізації має бути прискорення кругообороту;

- оптимізація дивідендної політики здійснення розробки і застосування оптимальної дивідендної політики;

- управління ризиками включає: створення резервів, диверсифікацію, лімітування, бюджетування, хеджування, страхування.

- удосконалення системи розрахунків і платежів включає: здійснення факторингових операцій; надання цінових знижок за умови негайного розрахунку за реалізовану продукцію; своєчасну інкасацію дебіторської заборгованості; пролонгування угод з покупцями; залучення примусового стягнення боргів; сплату відсотків; штрафи, санкції.

- акумуляція фінансових ресурсів: створення запасів, розміщення фінансових ресурсів у високоліквідних активах;

- облік і контроль: удосконалення організаційної структури, розробка посадових інструкцій, відповідальності;

- поглиблення аналізу: визначення рівня вартості окремих складових фінансових ресурсів;

- удосконалення критеріїв оцінки використання фінансових ресурсів: розробка оціночних показників, що характеризують ефективність використання фінансових ресурсів;

- система норм і нормативів: оптимізація обсягу, складу і структури фінансових ресурсів за окремими їх складовими;

- оптимізація використання фінансових ресурсів у операційній діяльності – комплексне використання сировини, що спрямоване на збільшення асортименту та обсягів виробництва продукції; орієнтування на виробництво рентабельних видів продукції; моніторинг виробничих запасів.

Отже, застосування визначеного комплексу пріоритетних напрямків у певній послідовності сприятиме забезпеченню фінансовими ресурсами підприємств.

Висновки. Таким чином, управління діяльністю сучасним підприємством спрямоване передусім на організацію самого процесу виробництва, що можливо за умови здійснення щоденного ретельного аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання, а відтак – аналізу формування і використання фінансових ресурсів, який є одним із визначальних з огляду на основні фактори виробництва. Також важливим фактором при вдосконаленні управління фінансовими ресурсами підприємства є поєднання стратегії з конкретним планом дій на певний період, упровадження сучасних методів формування і використання фінансових ресурсів. Це дасть змогу підприємству досягти позитивних результатів у довгостроковому періоді й отримати стійке фінансове забезпечення. Потрібно приділити увагу розробці заходів стимулювання збільшення чистого грошового потоку кожного з напрямків діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Ермасова Н. Б. Финансовый менеджмент : конспект лекций. – М. : Юрайт-Издат, 2014. – 192 с.
 2. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві / С. В. Мішина. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2006. – С. 8-10.
 3. Опарін В. М. Фінансові ресурси та суспільний капітал / В. М. Опарін // Вісник НБУ. – 2001. – № 7. – С. 26-28.
 4. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент / А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – С. 535.
 5. Прушківська Е. В., Санакоева М. А. Напрями вдосконалення, формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві // Е. В. Прушківська, М. А. Санакоева / Вісник Запорізького нац. ун-ту. – № 3 (7). – 2010. – С. 256-262.
 6. Романенко О. Р. Фінанси / О. Р. Романенко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – С. 312.
 7. Стасюк Г. А. Фінанси підприємств / Г. А. Стасюк. – Херсон : Олді-плюс, 2004. – С. 480.
-